

Basal hygien

Egenkontroll av basal hygien

Inledning

Kunskap om hygieniskt arbetsätt och att all personal följer basala hygienriktlinjer är en förutsättning för att bedriva patientsäkert arbete och förebygga uppkomst av smitta och vårdrelaterade infektioner. Hälso- och sjukvårdslagen uttrycker tydliga krav på att vården ska vara av god hygienisk standard.

Socialstyrelsens föreskrift SOSFS 2015:10 om basal hygien i vård och omsorg samt AFS 2018:4 ska följas. Arbetsgivaren ansvarar för att informera personalen om basala hygienrutiner och säkerställa att de följs.

- All personal ska skriva under ansvarsförbindelsen i länsövergripande riktlinje ”Basal hygien vid kommunal vård och omsorg.”
- Verksamheten ska säkerställa att de hygienartiklar som behövs för att upprätthålla basal hygien finns tillgängliga.
- [Socialstyrelsen "Stöd i arbetet med basala hygienrutiner"](#) ger chefer inom kommunal vård och omsorg konkreta förslag på hur verksamheten bör arbeta för att få följsamhet till basal hygien genom att:
 - reflektera kring basal hygien,
 - identifiera risker med hjälp av riskanalys,
 - utreda avvikelser kopplade till basal hygien,
 - lista utvecklingsområden med förslag på åtgärder, tidplan och uppföljning.

Syfte och mål

Syfte med egenkontroller inom basal hygien är att uppnå följsamhet till basala hygienrutiner och klädregler samt att identifiera förbättringsbehov och genomföra åtgärder så att följsamhet uppnås.

Del 1-Vårdhygienisk egenkontroll (hygienrond) i ordinärt och särskilt boende

Vårdhygienisk egenkontroll (hygienrond) ska genomföras 1 ggr/år. Det nationella materialet ”Vårdhygienisk egenkontroll-verktyg för strukturerat ledningsarbete inom kommunal vård och omsorg” ska användas. Syftet med ett nationellt verktyg är att säkerställa god och likvärdig vårdhygienisk kvalitet. Materialet riktar sig till verksamheter som bedriver omsorg och hälso- och sjukvård i ordinärt boende och särskilt boende enligt SoL och LSS samt inom korttidvård. Alla dokument återfinns i box ”Egenkontroller och systematisk patientsäkerhetsarbete” och via länk: <https://sfvh.se/protokoll-for-varldhygienisk-standard-i-sarskilda-boendeformer>.

Vårdhygienisk egenkontroll-verktyg för strukturerat ledningsarbete inom kommunal vård och omsorg omfattar:

- checklista för egenkontroll (ordinärt boende/särskilt boende)
- vägledning till respektive checklista
- mall för handlingsplan

Anvisning

- Chef ansvarar för årlig genomgång av verktyget (hygienrond) som bör ske tillsammans med omvårdnadspersonal och sjuksköterska, eller annan person med lämplig kompetens i verksamheten (hygienombud).
- Använd avsedd checklista och vägledning som förtydligar vad som ska vara uppfyllt för att svara ja/nej på respektive påstående.

- Utifrån de nej-svar som framkommer vid genomgång av checklistan ansvarar chef för att handlingsplan upprättas.
- Handlingsplanen som tillhör verktyget ska användas. Den används även för att följa upp och utvärdera förbättringsarbetet.
- I det vårdhygieniska förbättringsarbetet ska relevanta personalkategorier vara delaktiga och arbetet med handlingsplanen ska prioriteras.
- Vid oklarheter och vid behov av stöd kontaktas hygiensjuksköterska via telefon 019-602 1038 eller 019-602 5288.

Sammanställning av resultat

Chef ansvarar för att sammanställa och analysera resultat, upprätta handlingsplan för förbättringsområden och följa upp resultatet av den vårdhygieniska egenkontrollen (hygienronden).

- Återkoppling av resultat ska ske till personalgruppen.
- Sammanställning och analys av årets resultat och vidtagna förbättringsarbeten ska redovisas som ett underlag till patientsäkerhetsberättelsen.

Del 2-Nationell punktprevalensmätning av följsamheten till basala hygienrutiner och klädregler (PPM-BHK)

Verksamheter som bedriver kommunal hälso- och sjukvård inom ordinärt boende, korttidsvård och särskilt boende enligt SoL och LSS, ska delta i nationell punktprevalensmätning av följsamheten till basala hygienrutiner och klädregler (PPM-BHK). Mätningen utförs som en observationsstudie, en personal observerar en annan och inkluderar inte mätningar utförda enligt självskattningsmetoden.

Anvisning

- Deltagande sker utifrån SKR:s inbjudan:
 - Första mätningen sker under vecka 11–12.
- För att utföra PPM-BHK mätning och registrera in resultat i databasen krävs att observation sker i patientnära arbete exempelvis vid omvårdnad, undersökning eller behandling.
- Verksamheten tar del av nedanstående material och utser personer som utför och registrerar mätningen:
 - [Instruktioner PPM-BHK, 2021](#)
 - [Protokoll PPM-BHK, 2021](#)
- Inrapportering i databasen utifrån första mätningen ska ske senast den 18 april med följande inloggningsuppgifter för alla verksamheter i Örebro:
 - **Användarnamn:** Örebrokommun
 - **Lösenord:** Örebro142
 - För stöd i samband med registrering används länkad instruktion ovan eller manual ”Så här genomförs webbregistreringen av PPM-BHK”. Allt material återfinns i box ”Egenkontroll och systematiskt patientsäkerhetsarbete”.

Sammanställning av resultat

Chef ansvarar för att sammanställa och analysera resultat, upprätta handlingsplan för förbättringsområden och följa upp resultat av PPM-BHK mätning.

- I databasen kan rapport för granskad enhet tas ut enligt manual ”PPM användare manual-rapportör” - återfinns i box ”Egenkontroll och systematiskt patientsäkerhetsarbete”.
- SKR publicerar efter utförd nationell mätning en sammanställning. För rapport följ länk: <https://skr.se/halsasjukvard/patientsakerhet/matningavskadorivarden/matningbasalahygiener.2277.html>
- Resultaten av enhetens mätningen ska av chef redovisas och diskuteras med personalgruppen som deltagit.
- Sammanställning och analys av årets resultat från PPM-BHK mätningen och vidtagna förbättringsarbeten ska redovisas som ett underlag till patientsäkerhetsberättelsen.

Del 3-Självskattning "Lätt att göra rätt"

"Lätt att göra rätt" är en självskattning av följsamhet till basal hygien framtagen av hygiensjuksköterska. Verksamheter som inte kan delta i PPM-BHK mätningen, exempelvis inom ordinärt boende där observationsstudien PPM-BHK mätning inte kan utföras utifrån ensamarbete, ska genomföra självskattningen. "Lätt att göra rätt" kan även användas i uppföljande syfte av följsamhet till basal hygien.

Anvisning

- Verksamhet som inte deltar i PPM-BHK ska genomföra självskattningen "Lätt att göra rätt."
- Självskattningsblanketten "Lätt att göra rätt" delas ut till personal.
- Blanketten ifylls anonymt och lämnas till ansvarig enhetschef för sammanställning.
- Arbetsmomenten som frågeställningarna utgår från är patientnära arbete exempelvis omvårdnad, undersökning eller behandling.
- Samtliga frågor besvaras med "alltid" eller "aldrig" och kommentar kan skrivas. Om "aldrig" fyllts i finns utrymme för att ange varför.
- Om följsamheten inte uppnått önskvärt resultat, det vill säga många "aldrig svar", ska förbättringsåtgärder sättas in och dokumenteras i handlingsplan.

Sammanställning av resultat

Chef ansvarar för att sammanställa och analysera resultat, upprätta handlingsplan för förbättringsområden och följa upp resultatet av självskattningen "Lätt att göra rätt".

- Resultat ska redovisas och diskuteras med personalgruppen.
- Sammanställning och analys av årets resultat från självskattningen och vidtagna förbättringsarbeten ska redovisas som ett underlag till patientsäkerhetsberättelsen.